

На стадії конструювання:

думки

питання, ВИМОГИ, внутрішні¹ конфлікти митців та мисткинь

образи, протиріччя

розчарування,

тривоги, занепокоєння та розбиті, переломні мрії

Про необхідність культурної трансформації (у череві звіра, він же фортеця Європи)

У рамках проекту Cultural Transformation Movement², що фінансується ЄС, ми, митці та мисткині, агенти й агентки змін з Австрії, Бельгії, Італії, України, люди, та розкидані по всій Європі (внаслідок війни вторгнення Російської Федерації в Україну), отримали завдання спільно створити мистецьке висловлювання. Те, чим ми ділимося тут, є незакінченою, навмисно не відшліфованою, незавершеною працею, котра пов'язана зі стародавнім майбутнім боротьби та візій так званих “недостатньо представлених спільнот”. У цьому — ширшому — сенсі робота триває доти, доки не буде досягнута трансформація в культурній сфері, а разом з нею — і в еко-соціальному світі в цілому.

¹ У всьому документі ми слідуємо практиці колеги-художниці змін Дунії Махаммед (Dounia Mahammed), яка використовує викреслювання як концептуальний вибір.

² BRUNNENPASSAGE: Араба Евелін Джонстон-Артур
VIERNULVIER: Дунія Махаммед та Міра Бріссінк
ZO: Елі Лаучер та Емануеле Артуро Мічелі
ІЗОЛЯЦІЯ: Ксенія Ульянова
Фасилітувала Лаура Камачо Сальгадо

Ми вирішили створити мистецьке висловлювання, зосереджене на питаннях. Ми обрали питання, тому що нас не просили їх ставити.

Ми ставимо питання, тому що втомилися просто давати відповіді.

Ми ставимо запитання, тому що нам не подобаються існуючі відповіді.

Ми ставимо питання, тому що конфлікти і кризи, які ми переживаємо, змушують нас переосмислити наш підхід. Ми ставимо питання, тому що конфлікти та кризи, які ми переживаємо, змушують нас ставити під сумнів наші припущення, та адаптуватись так, як нам ніколи не здавалось необхідним чи можливим.

Ми ставимо питання, тому що кожен індивідуальний досвід, з його унікальними викликами і уроками, робить свій внесок у спільну тканину людства, частиною якої є всі ми.

Ми ставимо запитання, тому що через цей процес "інтеграції" та діалогу ми уявляємо собі майбутнє, яке охоплює різноманітність, відзначає відмінності та знаходить силу в нашій колективній гуманності.

Ми ставимо питання, тому що віримо, що критичні питання та сумніви важко перетворити на просту формальність.

Ми ставимо питання, щоб підкреслити й озвучити те, що зазвичай залишається невимовним і нічим у подібних заявах. Ми ставимо запитання, щоб зламати і поставити під сумнів звичні форми подібних заяв.

Ми ставимо запитання, щоб відкрити простір навіть для речей, у яких ми не впевнені.

Ми ставимо питання, щоб наважитися знайти глибину під відполірованою поверхнею.

Для нас, сміливість ставити запитання — трансформаційна практика, яка ставить під сумнів те, як і що ми дізнаємося про себе, інших та світ, у якому живемо.

Ми ставимо запитання, щоб розширити свої рамки, щоб знайти мужність уявити інший світ, що постає із черева звіра, з фортеці Європи.

Ми ставимо запитання, щоб створити простір для вразливості, невпевненості, сумнівів, конфліктів, критики, мрій, образ,

Ми ставимо питання, тому що наполягаємо на тому.

що вразливість, невпевненість, сумніви, конфлікти, критика, мрії, образи, ...

не повинні бути стерті.

Поліфонія, частина перша: хор за лаштунками нашого тексту

Як я можу_____ ? Питання, які об'єднують

Як я можу написати художнє висловлювання як темношкіра художниця, що приховує свою нейровідмінність, та прагне змін зсередини черева звіра, зсередини фортеці Європи, коли, цитуючи вірш Олуміде Попули, *“ти не можеш дихати водою”*³?

Як я можу написати художнє висловлювання як сицилійський хлопець, родом із давньої, традиційної Сицилії

³ <https://writersmosaic.org.uk/content/you-cant-breathe-water-olumide-popoola/>

— наївної, занадто непримиренної, щоб усвідомити свою суть? Як я можу зробити себе голосом покоління вигнанців?

Як я можу написати мистецьке висловлювання як жінка-практикиня культури, котра пересувається між різними мовами та створює свій дім в межах фортеці Європи. Як я можу написати мистецьке висловлювання як працівниця культури, що намагається віднайти місце для голосів, котрі були придушені патріархальною та колоніальною системою, зміцненою моїми власними предками?

Як я можу написати художнє висловлювання як квір-феміністка, художниця змішаної раси, що несе в собі колоніальну травму поколінь, зсередины черева звіра? Як не виснажуватися, працюючи в расистських, сексистських, класових, ейджистських структурах, щодня стикаючись із системами гноблення, будучи стигматизованою, замовчуваною? Як не використовувати кожну вільну хвилину для активізму, коли в Палестині відбувається геноцид?

Як я можу написати художнє висловлювання як художниця з інвалідністю, коли мистецьке середовище ще не усвідомлює, що таке ейблізм у суспільстві та у сфері мистецтва, і все ще дивиться на нього інтерналізованим капіталістичним поглядом? Як не обурюватися численними історіями колег та колежанок, що працюють у скрутному становищі як художники з недостатньо представлених спільнот? Як знайти і створити правильне середовище для художників та художниць, чиї кар'єри потерпають від схожих проблем?

Як нам зрозуміти, що означає створювати мистецьке висловлювання для проєкту ЄС, коли ти є українським культурним діячем чи діячкою, що знаходиться на військовому завданні?

Як продовжувати бути українським культурним діячем чи діячкою, коли ти знаходишся на військовій місії і ставиш під сумнів усе, чим займався раніше?

Поліфонія, частина друга: хор за лаштунками нашого тексту

Як ми можемо_____ ? Вимовляючи ми, що наростає

Як

*творити, належати до, віднаходити мову, ламати мовчання,
розучатися, трансформувати*

*демонтувати, викривати, руйнувати, показувати
переплетення, звільняти,*

*піклуватися, заохочувати, мріяти, сподіватися, зцілювати,
уявляти, не поспішати,*

приймати складність, ставати союзниками та

рухатися разом?

Як спільно створити мистецьке висловлювання зсередини фортеці Європи, зсередини черева звіра, що надихає “наважитися винайти майбутнє”⁴?

Як створити мистецьке висловлювання мовою, яка завжди залишатиме когось за лаштунками?

⁴ Томас Санкара

Як знайти час? Як знайти час у системі, де панує логіка виробництва? Як знайти час для творення мистецтва, для творення художніх висловлювань? Як знайти час, щоб слухати та чути непочуті голоси?

Як ми можемо сприяти трансформації жорстоких, структур які прославляють неоколоніалізм фортеці Європи (включно з “зеленим колоніалізмом”⁵) зсередини черева звіра?

Як створити мистецтво, що наважується трансформувати сучасні часи війни, криз, гнітючих еко-соціальних обставин, статус-кво та структур у череві звіра?

Як уникнути романтизації війни та визнати її як сувору реальність?

Що для нас, митців та мисткинь, означає колективна відповідальність перед обличчям агресії?

Як ми можемо будувати мости, коли енігматичний світ зла намагається перекроїти кордони Європи за допомогою бомб?

Як ми можемо зруйнувати європейську “амнезію расизму”⁶ і зробити свій внесок у деколоніальну архітектуру пам’яті, що несе в собі історії різних опорів?

⁵ Як зазначає Гунн-Брітт Реттер, керівник відділу Арктики та навколишнього середовища Саамської ради: “Зелений зсув” — це не що інше, як продовження видобутку ресурсів на територіях саамів, як це було традицією з часів перших зв’язків між різними культурами. Різниця полягає в тому, що використання ресурсів набуло приємного зеленого кольору; ми називаємо це “зеленою колонізацією”. Спочатку нас колонізували люди з-поза меж наших земель, потім нас колонізувала сама зміна клімату, керована людьми з-поза меж наших земель, а зараз нас колонізують втретє, реагуючи на зміну клімату.

Див.:

<https://www.arctictoday.com/indigenous-cultures-must-not-be-forced-to-bear-the-brunt-of-global-climate-adaptation/>

⁶ Фатіма Ель-Таєб

Як ми можемо знайти мови, які мають значення для зцілення та подолання травми між поколіннями?

Як ми можемо приєднатися до сил миру, розуміння і співчуття?

Як ми можемо зосередити боротьбу “невидимок” — нелегальних робітників агрокультурного сектору в ЄС, “нешасних на землі, залишених (...) в жалюгідних умовах праці та життя”⁷ — боротьбу за право мати права?

Як ми можемо викрити систематичне лицемірство фортеці Європи, яка будується на експлуатації “невидимих працівників поля”, що постачають фрукти й овочі (іноді органічні) в супермаркети ЄС?

Як ми можемо показати переплетення цих видів боротьби?

Як ми можемо бути (стати) союзниками та союзницями? Які звички, знання нам потрібно послідовно забути, щоб будувати стійкі альянси, присвячені боротьбі за глобальне визволення?

Як ми можемо залишатися свідомими та самокритичними? Як ми можемо привернути увагу людей, які систематично відсутні?

Як ми можемо трансформувати наше колективне розуміння через адаптивність і стійкість?

Як створити визвольний ПРОСТІР для людей, щоб вони могли зустрічатися, думати та об’єднуватися? І яким має бути цей простір?

Як ми можемо сприяти розвитку спільноти толерантності та взаємоповаги?

⁷ Абубакар Сумахоро

Як ми можемо сприяти тому, щоб замовчувані історії, які прагнуть і борються за те, щоб бути закарбованими у пам'яті або нагаданими і вийти на свободу, були почуті?

Як ми можемо підтримати та долучитися до боротьби один одного?

Як ми можемо уявити майбутнє, яке охоплює розмаїття, цінує відмінності та знаходить силу в нашій колективній людяності?

Як ми можемо відучитися залишати когось непочутими/невидимими?

Як ми можемо взяти на себе зобов'язання інтегрувати спільноти через діалог про виклики сьогодення та майбутні прагнення?

Як ми можемо залишити двері відчиненими? Деякі судження та думки назавжди залишаються за зачиненими дверима, якщо їх ніхто не почує.

Як ми можемо заохочувати сталі практики турботи?

Як наші зусилля **можуть** стати інвестицією в майбутнє, виступаючи за світ, де розуміння і любов перемагають розкол суспільства та ненависть?

Як ми можемо прийняти протилежні потреби?

Як культурний обмін **може** відіграти роль у відкритті діалогу та подоланні розбіжностей?

Як ми можемо будувати мости, коли загадковий світ зла намагається перекроїти нові кордони Європи за допомогою бомб?

Як не звикнути до думки про існування війни і стати фортецею миру?

Як прийняти складнощі та протиріччя?

Як послідовно відучитись від того що заважає нам глибоко вслухатися в потреби Іншого?

Як ми можемо відучитися/навчитися бачити образи один одного і знаходити від них ліки?

Як ми можемо “допомогти” урядам та зацікавленим сторонам побачити важливість культурної трансформації?

Як зробити мистецьку сцену та всі її будівлі – простори й планування просторів більш доступними?

Як зробити мистецькі школи, їхні будівлі та програми більш доступними?

Як демонтувати, долати та протистояти токенизму?

Як перестати змагатися у жертвності, вийти з системної гри в найбільшу жертву заради деколонізації солідарності?

Як продовжувати дихати?

Як зробити так, щоб мистецьке середовище побачило, наскільки важливо, щоб там, де приймаються рішення, звучали різні голоси?

Як звільнити наші тіла, наш розум, наші почуття?

Як продовжувати мріяти, сподіватися, уявляти, творити?

Як вижити, залишитися живим, неушкодженим, неатакованим і убезпеченим?

Поліфонія, частина третя: хор за лаштунками нашого тексту

Як ми можемо_____ ? Вічно незавершений фінал запитування

Заклик до сумніву. Заклик до дії для структурних перетворень

Заклик до бездіяльності: “Спокій — це опір”⁸

1. Ми ставимо під сумнів перетин все ще унормованого колоніального капіталістичного погляду та експлуаторських способів виробництва
2. Ми проти того, щоб нас використовували як неоліберальний декор чи алібі різноманітності. Говорячи словами Одрі Лорд: "Ми не плід вашої уяви чи екзотична відповідь на ваші бажання. Ми не є гудзиком на кишені ваших мрій.
3. Ми вимогаємо структурних змін і трансформації.
4. Мистецтво, яке “трансформує”, має значення і зосереджує голоси, які досі залишалися непочутими.
5. Голоси (щонайменше⁹) 22 822 мігрантів та мігранток, які, починаючи з 2014-го року, знайшли свою невиправдану смерть мають значення. Їхній заклик, закидуваний насильницьким структурам, що лежать в основі фортеці Європи, має значення.

⁸ Див.: *Спокій — це опір: Маніфест Тріши Херсі. Життя у спокої (Rest is Resistance: A Manifesto by Tricia Hersey. Rest Life):*
<https://www.youtube.com/watch?v=nENorl4rWeU>

⁹ Див.: <https://missingmigrants.iom.int/>

6. Мистецтво постійно “усвідомлює” себе через тіла: наші тіла та їхній взаємозв’язок — як митців, мисткинь, як людей і не тільки. Доступність і перехресність є необхідністю.
7. Мистецтво не втомлюється прагнути бути, ставати і зростати в усвідомленні багатогранних контекстів, середовищ, в яких та поза якими ми живемо і не живемо.
8. Ми закликаємо до необхідності культурної трансформації. Цитуючи Е. Джейн: *“Нас не питають, чи повинні ми бути в кімнаті. Ми вже в кімнаті, ми також вмираємо швидкими темпами і потребуємо сталого майбутнього. Нам потрібно більше людей, нам потрібно краще середовище, нам потрібні місця, де можна сховатися, нам потрібні утопічні вимоги, нам потрібна культура, яка нас любить”*¹⁰.
9. Мистецтво трансформує питання. Мистецтво відкрите для піддавання сумніву, котре породжує нові сенси.

¹⁰ Е. Джейн. NOPE (маніфест) <https://e-jane.info/Text>

Мистецтво ставити запитання.

Заклик до роздумів. Відкрите запрошення.

Ми ставимо питання, тому що ми запитуємо себе — кожного окремо та всіх разом, тому що ми запитуємо вас — тих, хто читає ці слова: які питання потрібно поставити, щоб спонукати до культурної трансформації у фортеці Європи?

Яких питань ви прагнете? Які питання ви хочете, щоб вам поставили?

(Від яких питань ви втомилися?)

Які питання залишилися до болю незаданими у запитаннях, піднятих тут?

Ми ставимо запитання, щоб запросити вас до цього колективного конструювання через питання:

Про що ви забуваєте і про що ви все ще прагнете пам'ятати?

Які питання — з тих, що зараз перед вашими очима, резонують з вами і як саме?

Які питання з цього списку, потрібно поставити під сумнів і як?

Які питання, на вашу думку, все ще потребують термінової відповіді?

Якими є ваші запитання?

Що ви ставите під сумнів?